

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

796

Vragen van het lid **Westerveld** (GroenLinks) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de aanbesteding jeugdzorg in Noord Holland Noord* (ingezonden 2 november 2018).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 29 november 2018).

Vraag 1

Bent u bekend met het kort geding dat Jeugdzorginstelling Transferium heeft aangespannen tegen een aantal gemeenten?¹ Zo ja, wat vindt u van deze situatie?

Antwoord 1

Ja. Het staat partijen te allen tijde vrij om juridische stappen te zetten indien zij dit nodig achten. Ik volg de situatie nauwlettend.

Vraag 2

Gebeurt het vaker dat jeugdhulpinstellingen naar de rechter stappen in het proces of na een aanbesteding? Zo ja, hoe vaak en waar?

Antwoord 2

Dit gebeurt vaker. Mij is niet precies bekend hoe vaak en waar dat gebeurt.

Vraag 3

Hoe vaak leidt een aanbesteding tot een verandering van zorginstelling? Kunt u een inschatting maken van de tijd die jeugdhulpinstellingen besteden aan het aanbestedingsproces?

Antwoord 3

Het is mij niet precies bekend hoe vaak een publieke aanbesteding van gemeenten leidt tot een verandering van zorginstelling. Enerzijds kan een dergelijke verandering bijdragen aan goede en betaalbare ondersteuning en kansen bieden voor nieuwe toetreders en innovatieve vormen van ondersteuning. Anderzijds kan de ratio van het aanbestedingsrecht, gericht op brede

¹ <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/233902/Vader-bezorgd-over-toekomst-jeugdzorginstelling-Deze-plek-is-heilig-voor-ons>, <https://www.ggznieuws.nl/home/transferium-start-kort-geding-tegen-aanbesteding-jeugdzorg-in-noord-holland-noord/>, <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2257023-vader-suicidale-dochter-als-deze-zorg-wegvalt-houd-ik-mijn-hart-vast.html>

toegang, transparantie en concurrentie, in de praktijk op een aantal fronten botsen met de ratio van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning in het sociaal domein, gericht op lokaal maatwerk waarin continuïteit, samenwerking en lange termijn-partnerschap tussen gemeenten en aanbieders van belang zijn.

Samen met gemeenten en aanbieders wil ik een aanpak hanteren die gericht is op de meest voorkomende knelpunten. Hoewel mij niet bekend is hoeveel tijd een specifieke aanbieder in een specifiek aanbestedingsproces besteedt aan het aanbestedingsproces, wil ik met gemeenten en aanbieders stimuleren dat zoveel mogelijk tijd ten goede komt aan de cliënt. De exacte inhoud van de aanpak wordt op dit moment in gezamenlijkheid bepaald. Daarin krijgen het praktisch ondersteunen van gemeenten en aanbieders, het ontwikkelen van standaarden en het stimuleren van innovatieve vormen van inkoop een plaats. Daarnaast zal ik in Europa de ruimte zoeken om aanbesteden in het sociaal domein op passende wijze vorm te kunnen geven.²

Vraag 4, 5

Wat vindt u ervan dat jongeren die vaak meerdere malen zijn weggelopen, zichzelf beschadigen of zelfs suïcidaal zijn door een aanbesteding worden blootgesteld aan een nieuwe omgeving?

Bent u het eens met de lector residentiële jeugdzorg, dat continuïteit en stabiliteit onder jongeren met ernstige gedragsproblemen zeer belangrijk is?³

Antwoord 4, 5

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van tijdige en passende hulp.

Uitgangspunt is dat gemeenten vrij zijn in hun keuze bij wie zij (gesloten) jeugdhulp inkopen. Gemeenten moeten daarbij een zorgvuldig proces van aanbesteding doorlopen. Wanneer de uitkomst van een aanbesteding is dat de gemeente jeugdhulp gaat inkopen bij een andere aanbieder, dient de gemeente ervoor te zorgen dat er continuïteit van zorg is. Ik ben het eens met de lector residentiële jeugdzorg dat continuïteit en stabiliteit onder jongeren met ernstige gedragsproblemen zeer belangrijk is. Zeker bij jongeren die al meerdere plaatsingen achter de rug hebben moeten onnodig verplaatsingen voorkomen worden. Dat is ook een belangrijke doelstelling uit het gezamenlijke actieprogramma Zorg voor de Jeugd van branches, gemeenten, cliëntenorganisaties en Rijk.

Vraag 6

Wat vindt u ervan dat deze jongeren die zorg van Transferium krijgen geen inspraak hebben over de door hun gewenste zorgaanbieder?

Antwoord 6

Het is belangrijk dat de stem van jongeren zoveel mogelijk gehoord wordt en echt met ze wordt gesproken en in plaats van over ze. Dit kan bijdragen aan betere zorg aan de jongeren door de zorginstelling waar ze verblijven.

Vraag 7

Hoe wilt u waarborgen dat er over de lange termijn niet gesleept wordt met jongeren? Kunt u garanderen dat er over een korte termijn niet weer een nieuwe zorgaanbieder wordt aanbesteed?

Antwoord 7

Zoals ik in mijn antwoord op vraag 5 heb aangegeven, is het voorkomen van onnodige overplaatsingen een gemeenschappelijk doel van branches, gemeenten en Rijk. Daarnaast verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 3.

Vraag 8

Hoe wilt u waarborgen dat zeer specialistische zorg beschikbaar blijft voor jongeren in de buurt? Wat zijn de gevolgen voor de regiogemeenten die ook zorg inkopen bij Transferium?

² TK 2017–2018, 34 477, nr. 38

³ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2257023-vader-suicidale-dochter-als-deze-zorg-wegvalt-houd-ik-mijn-hart-vast.html>

Antwoord 8

De huidige situatie is dat de 18 Noord Hollandse gemeenten de gesloten jeugdhulp voorlopig gegund hebben aan Horizon.

De colleges van burgemeester en wethouders van deze gemeenten zijn conform de Jeugdwet verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van gesloten jeugdhulp. Zij dienen ervoor te zorgen dat te allen tijde gesloten jeugdhulp in hun gemeente beschikbaar is. De gemeenteraden zijn primair verantwoordelijk om de colleges hierop te controleren. De ambassadeur van het programma Zorglandschap Jeugd van VNG/Rijk ondersteunt de betreffende regio's bij het komen tot een oplossing.

Ik volg als stelselverantwoordelijke deze ontwikkelingen en houd een stevige «vinger aan de pols». Met de betreffende gemeenten heb ik inmiddels afgesproken dat zij mij uiterlijk 26 november een plan sturen waarin zij op drie punten duidelijkheid zullen verschaffen:

- 1) de toegankelijkheid en beschikbaarheid van gesloten jeugdhulp voor huidige (continuïteit van zorg) en toekomstige cliënten in de regio Noord-Holland Noord en andere regio's.
- 2) De continuïteit van de huidige leverende organisatie.
- 3) Afspraken over frictiekosten die worden veroorzaakt door de voorgenomen transitie van de ene naar de andere aanbieder.

Op 26 november heb ik een brief ontvangen van de gemeenten waarin zij ingaan op de bovengenoemde punten. Tegelijk melden zij dat zij nog niet alle vragen volledig kunnen beantwoorden omdat de aanbesteding nog onder de rechter ligt. Wel geven ze aan in gesprek te zijn met Parlan en Horizon om tot concrete afspraken te komen. De gemeenten hebben mij toegezegd mij tussentijds te informeren over het verloop en de inhoud van dit proces. In het geval dat de gemeenten en de instellingen er toch gezamenlijk niet uitkomen, waardoor de beschikbaarheid van gesloten jeugdhulp in het gedrang komt, zal ik die stappen zetten die nodig zijn om alsnog de beschikbaarheid te borgen.

Vraag 9

Wat betekent deze nieuwe aanbesteding in Heerhugowaard concreet voor de reisafstand voor de jongeren en hun familie, aangezien de nieuwe aanbieder alleen gesloten jeugdzorginstellingen buiten de regio kent? Hoe wilt u zorgen dat de zorg in de regio wordt aangeboden, óók voor de meest kwetsbare jongeren? Bent u het met ons eens dat het juist voor hen belangrijk is dat familie en vrienden hen kunnen bezoeken?

Antwoord 9

Ik ben het eens met het uitgangspunt dat het belangrijk is dat jongeren die langdurig in een (gesloten) jeugdhulpinstelling verblijven bezoek krijgen van hun familie en vrienden. In hun brief van 26 november hebben gemeenten mij verzekerd dat de gesloten jeugdhulp moet worden geleverd in de regio Noord-Holland Noord. Voor het overige verwijs ik naar het antwoord op vraag 8.

Vraag 10

Wordt met aanbestedingen in specialistische zorg de continuïteit van het zorgaanbod niet ernstig in gevaar gebracht? Maakt u afspraken met gemeenten over de inkoop van zeer specialistische zorg?

Antwoord 10

Gemeenten hebben de plicht tijdig zorg te dragen voor passende jeugdhulp. Dat impliceert ook dat zij gehouden zijn continuïteit van zorg te bieden als sprake is van een situatie dat de gemeente afspraken maakt met een andere jeugdhulpaanbieder. Mede daarom heeft de VNG – conform het Actieprogramma «Zorg voor de Jeugd» – op haar website verduidelijkt welke zorg landelijk is ingekocht en beschikbaar is. Dit op basis van de landelijke raamovereenkomsten voor specialistische jeugdhulp en Wmo (zintuiglijk gehandicapten) van de VNG.

Vraag 11

Deelt u de mening dat jongeren die met psychische problemen in een instelling opgenomen zijn belangrijker zijn dan marktwerking? Deelt u de mening dat jongeren die het moeilijk hebben nooit ondergeschikt mogen worden aan financiële belangen?

Antwoord 11

Gemeenten hebben de jeugdhulpplicht. Bestuurlijke vraagstukken en financiën mogen in acute gevallen nooit een reden zijn om een kind niet tijdig te behandelen. Van gemeenten en zorgaanbieders verwacht ik dat zij – in lijn met de zorgplicht in de wet – in acute gevallen direct overgaan tot het bieden van passende zorg en daarna eventueel nadere afspraken maken over de financiering.

Vraag 12

Bent u bereid om per direct de constructie van aanbesteding binnen de jeugdzorg ondergeschikt te maken aan de kwaliteit en continuïteit van de zorg om een stabiele zorgomgeving voor jongeren met zeer complexe problematiek te creëren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik u naar mijn antwoord op vraag 3.